

6. Beheervisie

Dit document is bedoeld om richting te bieden aan de doorontwikkeling van het gemeentelijk (groen)beheer. Het omschrijft een inspirerend gedachtengoed, waar we de komende decennia gestaag naartoe willen werken. De komende jaren kan dit gedachtengoed middels o.a. experimenten worden verkend en onderzocht. Mogelijk kunnen bepaalde resultaten en conclusies al worden geïmplementeerd binnen de uitvoering van de bestaande OOR-bestekken.

Verleden

Het gemeentelijk beleid geeft weinig sturing aan de organisatie van het beheer en onderhoud, van de openbare ruimte. In de praktijk wordt binnen onderhoudsbestekken gewerkt met de volgende zonering:

- Centrumgebieden	Intensief beheer	Beeldkwaliteitsniveau A
- Woonwijken en bedrijventerreinen	Normaal beheer	Beeldkwaliteitsniveau B
- Buitengebied	Extensief beheer	Beeldkwaliteitsniveau C

Heden

Het beheerteam van Gemeente Waalwijk heeft ambitie. Zij wil toe naar waarde gestuurd beheer. Dat is beheer waarbij iedere onderhoudsactiviteit optimaal en op (kosten)efficiënte wijze bijdraagt aan het behalen van beleidsdoelen op het gebied van duurzaamheid, klimaatbestendigheid, biodiversiteit en een leefomgeving die (mentale en fysieke) gezondheid stimuleert.

Het beheerteam wil dat de openbare ruimte niet langer wordt gezien als een doel op zich, wat nu eenmaal schoon, heel en veilig beheerd moet worden, maar als een middel om doelen mee te bereiken. Iedere euro die wij in onze buitenruimte investeren, willen we maximaal laten renderen. Daarnaast verandert de definitie van “schoon” steeds meer van “een buitenruimte zonder afval en onkruid” naar uitsluitend “een buitenruimte zonder afval”. Wildkruid wordt, pleksgewijs, juist als meerwaarde gezien.

Dit concept van waarde gestuurd beheer ontwikkelen we de komende jaren verder, samen met onze groenaanemers en collega's van andere afdelingen. Middels experimenten, pilotprojecten, communicatie- en bewustwordingscampagnes, raads- en collegevoorstellen, nieuw beleid en een beheerplan, willen we onze visie vanuit het beheerteam door ontwikkelen en laten uitgroeien tot een visie, die door Gemeente Waalwijk, haar medewerkers, politiek én burgers wordt begrepen en gedragen.

Toekomst

Op de volgende pagina staat een conceptoverzicht van speerpunten, waar we de komende jaren gezamenlijk naartoe willen werken. Door de jaren heen kan dit overzicht worden bijgesteld en aangevuld.

Elk speerpunt geeft een droombeeld van de ideale situatie weer, waarbij het meest optimaal aan beleidsdoelen wordt bijgedragen. De speerpunten zijn bedoeld als ambitieuze (misschien niet geheel realistische) stip op de horizon, waar we uiteindelijk in de loop der jaren of misschien zelfs decennia naartoe kunnen werken. Nuanceringen zijn in ieder geval nodig, waar veiligheid of functionaliteit van de openbare ruimte in het geding komt (bijvoorbeeld bij zichthoeken of overgroei op paden). Deze nuanceringen worden de komende jaren, samen met onze groenaanemers, gezocht. Uiteindelijk hoopt de gemeente te komen tot een realistisch beheerplan, wat zo optimaal als mogelijk bijdraagt aan gemeentelijke doelstellingen. Daarbij blijven we wel flexibele ruimte geven, aan uitvoerend personeel, om ter plaatse te beoordelen of er in de uitvoering nog een extra meerwaarde voor doelstellingen kan worden toegevoegd. Bijvoorbeeld door in een specifiek plantsoen maatwerk te leveren, met een alternatieve uitvoeringsmethode.

Conceptoverzicht speerpunten

- ❖ Grondstoffen:
 - Zoals snoeiresten, bladeren, maaisel worden gezien als waardevolle voedingsstoffen en blijven in de wijk. Zij blijven liggen of worden lokaal verwerkt onder bomen, in de bodem van plantsoenen of op intensieve grasvelden meegemaaid.
- ❖ Overgangszones:
 - Vegetatietypen met verschillende hoogte gaan op natuurlijke wijze in elkaar over van laag naar hoog, oftewel van zoom- (grassen en kruiden) naar mantel- (struiklaag) naar kernvegetatie (boomlaag).
 - Overgangszones (hoog-laag, nat-droog, zon-schaduw) hebben een slingerende, organisch gevormde rand om zo veel mogelijk microklimaten en variatie toe te voegen.
- ❖ Bomen:
 - En hun opschot worden nooit gesnoeid of (geheel) gekapt, tenzij veiligheid of functionaliteit dit noodzakelijk maakt.
 - Knotten gebeurd gefaseerd.
 - Bieden met waardevolle holten, spleten, rottingsplekken, hедера begroeiing en dergelijken ruimte aan boomgasten zoals spechten en schimmels.
 - Hebben een zo groot mogelijk kroon- en wortelvolumen. Een scheve kroon, die ontstaat doordat boven een weg hoger wordt opgekroond dan boven een voetpad, is toegestaan.
 - Zijn vanaf laag bij de stam betakt en hebben zoveel mogelijk stam- en wortelopschot en onderbegroeiing. Onder de boomkroon wordt nooit gemaaid, geschoffeld of blad geruimd. De natuur gaat er zijn gang. Alleen concurrerende boomvormers worden indien nodig verwijderd.
- ❖ Beplantingen:
 - Zijn divers, bestaan uit meerdere (ook veel inheemse) soorten.
 - Krijgen volop de kans om te bloeien.
 - Bieden 's winters overwinteringsgelegenheid aan fauna.
 - Hebben geen kale bodem. De bodem is altijd bedekt en beschermd tegen uitdroging. Schoffelen is niet toegestaan.
 - Bepaalde (niet woekerende) soorten inheemse kruiden en struiken krijgen ontwikkelruimte tussen de aangeplante soorten.
 - Groeien volop in de breedte en hoogte, waar dat veiligheid of functionaliteit niet belemmert.
 - Gaan op natuurlijke wijze over in naastgelegen grasvegetaties, zonder harde rand.
- ❖ Extensieve gras- en kruidenvegetatie:
 - Groeit hoog en kruidenrijk uit.
 - Wordt niet ingezaaid, maar ontwikkelt spontaan.
 - Krijgt afhankelijk van het beoogde straatbeeld wel of niet een strakker gemaaid meterstrook rondom.
 - Wordt gefaseerd gemaaid, op het voor de biodiversiteit minst schadelijke moment, waarbij minimaal 20% van de vegetatie blijft staan.
 - Maaisel wordt afgevoerd ten behoeve van verschraling en daarmee stimulering bloemrijkdom.
 - Blijft 's winters gedeeltelijk overstaan t.b.v. overwinteringsplekken voor insecten.
 - Heeft geen harde, gestoken rand naast verharding of beplanting, maar loopt ook niet over de verharding of door de beplanting heen.
- ❖ Intensieve gras- en kruidenvegetatie:
 - Heeft een functie voor veiligheid, recreatie of honden uitlaten én is dan nooit lager dan 8cm. Of ontwikkelt vanzelf op weinig gebruikte verharding.
 - Wordt in het groeiseizoen zo één- a tweewekelijks gemaaid, om de functionaliteit te waarborgen. Waarbij delen met hoge bloemrijkdom (speenkruid, madeliefjes, paarse dovennetel, rode klaver et cetera, zeker in de maand mei) worden gespaard tot het moment waarop deze delen te zeer hun functie verliezen.
 - Heeft geen harde, gestoken rand naast verharding of beplanting, maar loopt ook niet over de verharding of door de beplanting heen.